

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v exekučnej veci oprávneného **P., s. r. o., so sídlom v B.**, IČO: X., zastúpenej advokátskou kanceláriou V., s. r. o., so sídlom v B., proti povinnej **A. V., nar. X., bytom M., o vymoženie 1 048,02 eur s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Považská Bystrica pod sp. zn. 4 Er 460/2013, o dovolaní oprávneného proti uzneseniu Krajského súdu v Trenčíne z 18. septembra 2013 č. k. 8 CoE 137/2013-21, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **o d m i e t a .**

Povinnej nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

O d ô v o d n e n i e :

Súdny exekútor požiadal exekučný súd o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie (§ 44 zákona č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov - ďalej len „Exekučný poriadok“) na základe rozhodcovského rozsudku zo 14. októbra 2011, sp. zn. IDA12100192 Stáleho rozhodcovského súdu, ktorý zriadila R., a. s. (ďalej len „označený rozhodcovský rozsudok“).

Okresný súd v Považskej Bystrici uznesením z 6. júna 2013, č. k. 4 Er 460/2013-12 rozhodol tak, že uvedenú žiadosť súdneho exekútora zamietol.

Súd prvého stupňa vec právne posúdil podľa ust. § 44 ods. 2 a § 41 ods. 2 písm. d/ Exekučného poriadku, podľa ust. § 3 ods. 1, § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka, podľa ust. § 1, § 2 písm. a/ a b/, § 3 ods. 1 a 2 zákona č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch (ďalej len "zákon o spotrebiteľských úveroch"), podľa ust. § 45 ods. 1 a 2 zákona č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní (ďalej len "ZoRK") a podľa čl. 2 a 3 smernice Rady

93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách (ďalej len „smernica Rady 93/13/EHS“), pričom svoje rozhodnutie náležité odôvodnil.

Súd prvého stupňa v odôvodnení rozhodnutia na podporu svojich tvrdení poukázal aj na aktuálnu judikatúru: uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Cdo 143/2011, uznesenie Ústavného súdu SR IV. ÚS 55/2011-19 z 24. februára 2011 a uznesenie Krajského súdu v Trnave sp. zn. 10 CoE 153/2011.

Súd poukázal na to, že podľa zákona o rozhodcovskom konaní, ak bolo zistené, že povinný bol zaviazaný k plneniu, ktoré je právom nedovolené, alebo odporuje dobrým mravom, tak exekučný súd konanie zastaví a podľa Exekučného poriadku, ak súd zistí rozpor exekučného titulu so zákonom, žiadosť o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie uznesením zamietne a až následne konanie zastaví. Zákonná úprava teda dáva exekučnému súdu právo preveriť a vecne posúdiť rozhodcovský rozsudok aj z hľadiska, či plnenie, uložené vo výrokovej časti rozsudku, je dovolené a či zároveň nie v rozpore s dobrými mravmi. Uvedené posudzuje exekučný súd ako predbežnú otázku pred tým, ako vydá poverenie súdnemu exekútorovi na vykonanie exekúcie.

Súd prvého stupňa posúdil zmluvu, na základe ktorej bol vydaný rozhodcovský rozsudok, ako zmluvu o spotrebiteľskom úvere podľa zákona o spotrebiteľských úveroch, pretože bola uzavretá medzi právnym predchodcom oprávneného, ktorý má v predmete svojej činnosti poskytovanie úverov ako podnikanie a povinnou, ktorá v čase podpisu zmluvy nekonala v rámci svojej podnikateľskej činnosti.

Podľa názoru prvostupňového súdu rozhodnutie, ktoré nie je exekučným titulom, nie je spôsobilé byť podkladom pre nútený výkon rozhodnutia (exekúciu). Súdna prax je jednotná v názore, že už v štádiu posudzovania splnenia zákonných predpokladov pre poverenie súdneho exekútora na vykonanie exekúcie sa exekučný súd okrem iného zaoberá tým, či rozhodnutie (iný titul), uvedené v návrhu na vykonanie exekúcie, bolo vydané orgánom s právomocou na jeho vydanie a či z hľadísk zakotvených v príslušných právnych predpisoch ide o rozhodnutie (iný titul) vykonateľné tak po stránke formálnej (z pohľadu právneho predpisu upravujúceho konanie, v ktorom bolo vydané), ako aj materiálnej (z aspektu obsahových náležitostí rozhodnutia - jednak určitosti, zrozumiteľnosti, a presnosti označenia

subjektov práv a povinností, jednak vyjadrenia uloženej povinnosti, ktorá sa má nútene vykonať).

Súd prvého stupňa preskúmal čl. 2 ods. 7 zmluvy o úvere a čl. 10.2.2 II. časti a dospel k záveru, že o doložku, ktorá vyžaduje, aby spotrebiteľ riešil spory výlučne v rozhodcovskom konaní, ide aj vtedy, ak síce spotrebiteľ podľa nej má možnosť vybrať si medzi rozhodcovským a štátnym súdom, ale ak by podľa tejto doložky začalo rozhodcovské konanie na návrh dodávateľa, spotrebiteľ by bol nútený podrobiť sa rozhodcovskému konaniu. Z pohľadu spotrebiteľa je totiž rovnocenné, či riešenie jeho sporov prostredníctvom rozhodcovského konania mu "vnúti" štandardná zmluvná klauzula, alebo dodávateľ svojím konaním. Spotrebiteľ má byť chránený pred oboma. Práve proti možnosti dodávateľa diktovať svoju vôľu v zmluvnom vzťahu bol vytvorený celý mechanizmus spotrebiteľsko-právnej ochrany pred štandardnými zmluvami.

Rozhodcovskú doložku teda nie je možné akceptovať, ak vyžaduje od spotrebiteľa podrobiť sa arbitráži. Čiže ust. § 53 ods. 4 písm. r/ Občianskeho zákonníka nie je len o možnosti výberu medzi štátnym a súkromným súdom, ale aj o dôsledkoch, či doložka nenúti podrobiť sa arbitráži. Oprávnený od začiatku sledoval v súvislosti s koncipovaním rozhodcovskej doložky to, aby v prípade vzniku sporov zo zmluvy boli tieto vždy riešené v rozhodcovskom konaní, rozhodcovským súdom, ktorý vybral oprávnený. Rozhodcovská doložka, nachádzajúca sa vo všeobecných obchodných podmienkach, nebola spotrebiteľom osobne vyjednaná.

Predmetná rozhodcovská doložka teda dáva možnosť výberu medzi všeobecným a rozhodcovským súdom žalujúcej strane, núti však spotrebiteľa podrobiť sa rozhodcovskému konaniu, ktoré inicioval dodávateľ - oprávnený. Takto dojednanú rozhodcovskú doložku považoval súd prvého stupňa za neprijateľnú. Neprijateľná zmluvná podmienka - rozhodcovská doložka potom nemôže založiť ani právomoc rozhodcovského súdu vo veci konať a rozhodovať, a preto aj rozhodcovský rozsudok ako exekučný titul je nulitný, neúčinný a pre tým daný jeho rozpor so zákonom je udelenie poverenia vylúčené.

V závere rozhodnutia prvostupňový súd uviedol, že exekúcia, vedená na základe neprijateľnej rozhodcovskej doložky, je neprípustná a exekučný súd na to prihliada už v štádiu rozhodovania o žiadosti o udelenie poverenia a následne v rámci rozhodovania

o zastavení exekúcie. Keďže exekučný súd zistil rozpor exekučného titulu so zákonom v súlade s ust. § 44 ods. 2 Exekučného poriadku, žiadosť súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie zamietol.

Na odvolanie oprávneného vec prejednal Krajský súd v Trenčíne ako súd odvolací. Po preskúmaní napadnutého uznesenia rozhodol uznesením z 18. septembra 2013, č. k. 8 CoE 137/2013-21 tak, že napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa podľa ustanovenia § 219 O. s. p. ako vecne správne potvrdil.

Odvolací súd poukázal na ust. § 53 ods. 1, ods. 4 písm. r/, ods. 5 Občianskeho zákonníka; ust. § 2 písm. a/, § 3 ods. 1 a ods. 2 zákona o spotrebiteľských úveroch a tiež na čl. 2 ods. 7 zmluvy o úvere a na bod 10.2.2 II. časti Všeobecných obchodných podmienok.

Podľa odvolacieho súdu súd prvého stupňa správne na posúdenie právneho vzťahu aplikoval ustanovenia Občianskeho zákonníka, týkajúce sa spotrebiteľských zmlúv, keďže povinná uzavrela zmluvu o úvere ako fyzická osoba - nepodnikateľ. Navyše oprávneným nebol v priebehu odvolacieho konania tvrdený ani preukázaný opak.

Základnou črtou spotrebiteľských zmlúv je to, že sú pre spotrebiteľa vopred pripravené a nie je vytvorený priestor na dojednanie obsahu zmluvy alebo jej zmeny. Poskytnutý úver túto charakteristiku spĺňa. Súčasťou zmluvy o úvere boli bez akýchkoľvek pochybností obchodné podmienky, ktoré povinná nemohla ovplyvniť, pretože boli už vopred pripravené pre veľký počet spotrebiteľov. Odvolací súd sa stotožnil s názorom prvostupňového súdu, podľa ktorého predstavuje predmetná rozhodcovská doložka neprijateľnú zmluvnú podmienku v zmysle ust. § 53 ods. 4 písm. r/ Občianskeho zákonníka. Zároveň je takéto dojednanie v rozpore s čl. 46 ods. 1 a nasl. Ústavy SR a čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Bez pochyb možno konštatovať, že obmedzenie možnosti povinnej ako spotrebiteľa brániť si svoje práva pred nezávislým súdom, spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. Ide o podmienku, ktorú odvolací súd s poukazom na ust. § 53 Občianskeho zákonníka považuje za neprijateľnú, a preto neplatnú.

Odvolačný súd ďalej poukázal na ust. § 53 ods. 4 písm. r/ Občianskeho zákonníka, ktoré vychádza zo smernice Rady 93/13/EHS, ust. § 45 ods. 1 ZoRK, ako aj na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 M Cdo 11/2010 z 26. septembra 2011, sp. zn. 6 Cdo 1/2012 z 21. marca 2012. Súd prvého stupňa správne konštatoval neprijateľnosť, a tým aj neplatnosť rozhodcovskej doložky, ktorá nebola individuálne dojednaná a spôsobovala značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech povinnej.

Oprávnený síce v odvolaní s poukazom na ust. § 93b ods. 1 zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len "zákon o bankách") a s poukazom na povinnosť predložiť povinnej návrh na uzavretie rozhodcovskej zmluvy ospravedlňuje svoj postup, avšak takáto odvolacia námietka neobstojí, a to najmä s poukázaním na neskoršiu právnu úpravu. Novelizáciou zákona zvolil zákonodarca presnejšiu úpravu, podľa ktorej je banka povinná preukázateľne poučiť klienta o dôsledkoch uzavretia navrhovanej rozhodcovskej zmluvy, a aby klient mal možnosť voľby. Oprávnený nedal povinnej na výber a neumožnil jej voľbu medzi rozhodcovským konaním a konaním pred všeobecným súdom. Povinná mala len možnosť buď odmietnuť službu, alebo ju prijať so všeobecnými obchodnými podmienkami. Za takýchto okolností nešlo o návrh pre povinnú tak, ako predpokladal zákon. Návrh na prijatie alebo odmietnutie zmluvy ako celku nemožno na účely aplikácie ust. § 93b ods. 1 zákona o bankách považovať za návrh na prijatie alebo odmietnutie rozhodcovskej zmluvy.

Navyše dodávateľ (právny predchodca oprávneného) s odbornou starostlivosťou mal a musel vedieť, že nemá používať neprijateľné podmienky a má poznať aj dôsledky ich používania. Oprávnený musí počítať s tým, že plnenie z nekalej podmienky mu súd nemôže vymôcť. Exekúcia vedená na základe neprijateľnej rozhodcovskej doložky je neprípustná a exekučný súd na to prihliada už v štádiu rozhodovania o žiadosti o udelenie poverenia a následne v rámci rozhodovania o zastavení exekúcie (ust. § 57 ods. 1 písm. g/ Exekučného poriadku).

V danom prípade zamietnutie žiadosti o udelenie poverenia súdom prvého stupňa nemalo za následok nesprávne rozhodnutie vo veci i napriek tomu, že súd bol oprávnený priamo exekučné konanie zastaviť v zmysle osobitého právneho predpisu, t. j. zákona

o rozhodcovskom konaní. Súd v danom prípade postupoval podľa ust. § 44 ods. 2 Exekučného poriadku, a preto následne po nadobudnutí právoplatnosti tohto uznesenia bude exekučné konanie zastavené v súlade s ust. § 44 ods. 3 Exekučného poriadku.

O náhrade trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol v súlade s ust. § 224 ods. 1 v spojení s ust. § 142 ods. 1 O. s. p.

Uvedené uznesenie odvolacieho súdu napadol oprávnený dovolaním, v ktorom žiadal napadnuté uznesenie buď zmeniť tak, že dovolací súd poverí súdneho exekútora vykonaním exekúcie, alebo zrušiť rozhodnutia súdov oboch nižších stupňov a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie, lebo súdy v danom prípade: a) rozhodovali vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov (§ 237 písm. a/ O. s. p.), b) rozhodovali napriek tomu, že v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo (§ 237 písm. d/ O. s. p.); c) rozhodovali napriek tomu, že sa nepodal návrh na začatie konania, hoci bol podľa zákona potrebný (§ 237 písm. e/ O. s. p.), d) odňali oprávnenému možnosť pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O. s. p.), e) konanie zaťažili tzv. inou vadou konania majúcou za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O. s. p.) a f) svoje rozhodnutia založili na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p.).

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O. s. p.) po zistení, že dovolanie podal včas oprávnený zastúpený v súlade s § 241 ods. 1 veta druhá O. s. p., bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O. s. p.) skúmal, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému ho zákon pripúšťa.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O. s. p.). V prejednávanej veci smeruje dovolanie proti uzneseniu odvolacieho súdu. Uznesenia odvolacieho súdu, proti ktorým je prípustné dovolanie, sú vymenované v § 239 ods. 1 a 2 O. s. p. Uznesenie odvolacieho súdu, ktoré napadol oprávnený dovolaním, nemá znaky žiadneho z vyššie uvedených uznesení. Dovolanie oprávneného preto podľa ustanovení § 239 ods. 1 a 2 O. s. p. prípustné nie je.

Prípustnosť dovolania oprávneného by v preskúmvanej veci prichádzala do úvahy, len ak by v konaní došlo k niektorej z procesných vád taxatívne vymenovaných v § 237 O. s. p. Oprávnený procesné vady konania v zmysle § 237 písm. b/, c/ a g/ O. s. p. netvrdil a existencia týchto vád nevyšla v dovolacom konaní najavo, preto prípustnosť jeho dovolania z týchto ustanovení nevyplýva.

K obsahovo rovnakým námietkam oprávneného, z ktorých vyvodzuje prípustnosť a opodstatnenosť jeho dovolania podaného v preskúmvanej veci, sa už najvyšší súd vyjadril vo viacerých iných skutkovo a právne obdobných právnych veciach, v ktorých ten istý oprávnený vystupoval v procesnom postavení dovolateľa. Ako príklad uvádza najvyšší súd rozhodnutia zo 4. apríla 2013 sp. zn. 3 Cdo 224/2012, 14. mája 2013 sp. zn. 3 Cdo 295/2012, 14. mája 2013 sp. zn. 3 Cdo 182/2012, 14. mája 2013 sp. zn. 3 Cdo 6/2013, 14. mája 2013 sp. zn. 3 Cdo 16/2013, z 12. júna 2013 sp. zn. 3 ECdo 9/2013, 12. júna 2013 sp. zn. 3 ECdo 37/2013, 12. júna 2013 sp. zn. 3 ECdo 8/2013, 27. júna 2013 sp. zn. 3 Cdo 237/2012, 27. mája 2013 sp. zn. 3 Cdo 227/2012, 3. júla 2013 sp. zn. 3 ECdo 106/2013, 25. júla 2013 sp. zn. 3 ECdo 42/2013, 25. júla 2013 sp. zn. 3 Cdo 62/2013 a konštatuje, že právne závery, ku ktorým dospel v týchto rozhodnutiach, sú plne opodstatnené aj v preskúmvanej veci. S prihliadnutím na požiadavku procesnej ekonomiky preto najvyšší súd na odôvodnenia týchto rozhodnutí v podrobnostiach poukazuje s tým, že sa s nimi v plnom rozsahu stotožňuje aj v preskúmvanej veci.

V rozhodnutiach uvedených v predchádzajúcom odseku najvyšší súd konštatoval, že:

Prípustnosť dovolania z dôvodu nedostatku právomoci súdu (§ 237 písm. a/ O. s. p.) je daná, iba ak súd rozhodol vo veci, o ktorej nemal rozhodnúť; rozhodovanie súdov v exekučných veciach ale vyplýva priamo zo zákona (viď napríklad § 29, § 38 ods. 3 a § 44 ods. 1 Exekučného poriadku).

Prekážku rozsúdenej veci (§ 237 písm. d/ O. s. p.) pre exekučné konanie netvorí rozhodcovský rozsudok vydaný v rozhodcovskom konaní, lebo rozhodcovské konanie nemá charakter exekučného konania.

Ustanovenie § 237 písm. e/ O. s. p. dopadá len na tie prípady, v ktorých súd prejednal a meritorne rozhodol vec, hoci nebol podaný žiadny návrh na začatie konania vo veci, ktorá nemôže začať bez návrhu (oprávnený ale podal návrh na vykonanie exekúcie).

Pri postupe podľa § 44 ods. 2 Exekučného poriadku sa vychádza z tvrdení oprávneného v návrhu na vykonanie exekúcie a z exekučného titulu, pričom oboznamovanie s obsahom listín, zamerané na posúdenie splnenia podmienok konania, sa nemusí vykonávať na pojednávaní a za prítomnosti oprávneného a povinného.

Ak sa exekúcia navrhuje na podklade rozhodnutia takého rozhodcovského súdu, ktorý nemal právomoc vydať ho, zamietnutím žiadosti súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie sa oprávnenému neodopiera právo na výkon rozhodnutia.

Pokiaľ v určitej veci nedošlo k uzavretiu (platnej) rozhodcovskej zmluvy, nemohol spor so spotrebiteľom prejednať rozhodcovský súd a v takom prípade ani nemohol vydať rozhodcovský rozsudok (R 46/2012).

Postup banky nezodpovedal v danom prípade § 93b ods. 1 zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách, lebo rozhodcovská doložka nebola naformulovaná tak, aby založila právomoc rozhodcovského súdu zriadeného bankami alebo ich záujmovým združením (viď § 67 ods. 1 a 2 zákona č. 510/2002 Z. z. o platobnom styku a o doplnení a zmene niektorých zákonov).

Nedôvodná a irelevantná je aj námietka oprávneného, že slovenský preklad Smernice nie je správny.

K týmto záverom dospel najvyšší súd aj v preskúmvanej veci. Dovolací súd sa stotožňuje s názorom, že v danom prípade uzavretá rozhodcovská doložka - z dôvodov vysvetlených už súdmi nižších stupňov - je neprijateľná podmienka spotrebiteľskej zmluvy (§ 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka), čo zakladá jej neplatnosť. Neplatná rozhodcovská doložka nemohla založiť právomoc rozhodcovského súdu vydať označený rozhodcovský rozsudok, ktorý vzhľadom na to nie je vykonateľný exekučný titul.

Oprávneným namietaná neúplnosť alebo nesprávnosť skutkových zistení súdov, nepreskúmateľnosť ich rozhodnutí (R 111/1998 a tiež III. ÚS 551/2012) a nesprávnosť právneho posúdenia, na ktorých tieto rozhodnutia spočívajú (R 54/2012), nie sú vady konania v zmysle § 237 O. s. p. a prípustnosť dovolania nezakladajú.

Vzhľadom na to, že v dovolacom konaní sa nepotvrdila existencia procesných väd konania, tvrdených oprávneným, nevyšli najavo ani iné vady uvedené v § 237 O. s. p. a prípustnosť podaného dovolania nevyplýva z § 239 O. s. p., najvyšší súd odmietol procesné neprípustné dovolanie oprávneného podľa § 243b ods. 5 O. s. p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O. s. p.

V dovolacom konaní úspešnej povinnej vzniklo právo na náhradu trov dovolacieho konania proti oprávnenému, ktorý úspech nemal (§ 243b ods. 5 O. s. p. v spojení s § 224 ods. 1 O. s. p. a § 142 ods. 1 O. s. p.). Najvyšší súd nepriznal povinnej náhradu trov dovolacieho konania, lebo nepodala návrh na ich priznanie (§ 151 O. s. p.).

Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

P o u ě n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 26. februára 2014

JUDr. Darina Ličková, v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Hana Segečová